

Motion till riksdagen 2022/23:2020

av **Markus Kallifatides m.fl. (S)**

Nationell strategi för global cyberpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att en övergripande nationell strategi för global cyberpolitik, som ger en grund för ett samordnat beslutsfattande i staten, ska utarbetas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Inga frågor som rör internet är nationella, utan det kräver fokuserat internationellt arbete för att bygga relationer med andra stater, aktörer inom näringslivet samt med civilsamhällets organisationer i övrigt. Vi ser en oroande global utveckling där det öppna, gränslösa internet vi är vana vid hotas av ökande blockering och censur. Vi ser också ett ökande antal attacker, både fysiska och virtuella, mot människorättsaktivister. Den ökande militariseringen av internet, både vad gäller attacker riktade mot digitala system och utnyttjandet av nya medier för informationskrigföring, innebär att arbetet för att etablera globala, vedertagna folkrättsliga normer för staters uppträdande i cyberrymden måste intensifieras. Förbättrad cybersäkerhet är en förutsättning såväl för demokrati och mänskliga rättigheter som för ett uppkopplat näringsliv.

De utrikespolitiska aspekterna av den digitala politiken spänner nu över hela bredden av internationella relationer: säkerhetspolitik, mänskliga rättigheter, utveckling, demokrati, handel, arbetsmarknad och ekonomi – och behandlas i allt fler multilaterala och nationella fora. Hoten i cyberrymden är globala och måste också mötas genom internationellt samarbete kring bl.a. normbildande och förtroende- och kapacitetsbyggande åtgärder för att minska risker för missförstånd och konflikter i cyberrymden.

Internets utveckling är inte given eller ödesbunden utan är avhängig politiska beslut och visioner. Det enda vi vet med säkerhet är att internet kommer se väsentligt annorlunda ut om tio år än vad det gör nu. Sverige bör verka för ett internet som minskar klyftor, ökar jämställdheten och främjar demokratiska samhällen globalt. Att formulera

och förmedla visioner om hur ett sådant internet skulle kunna se ut är en central uppgift för politiken.

Ett antal temata framstår som centrala: cybersäkerhet, mänskliga rättigheter, hållbar utveckling och global styrning.

Global cybersäkerhet

Cybersäkerhetsfrågor är till sin natur globala och utmaningarna kan enbart mötas genom internationella samarbeten. Den ökande militariseringen av internet, liksom den växande organiserade it-brottsligheten, hotar att undergräva många av de fördelar som internet fört med sig.

Under 2016 beräknades den globala kostnaden för it-brottslighet uppgå till 445 miljarder dollar. Den växande mängden datasamlade sensorer i alltifrån fordon till hushållsapparater skapar nya ytor för it-attacker och insamling av data. Integrationen av uppkopplad hårdvara i medborgarnära miljöer innebär nya hotbilder och risker som politiken måste vara beredd att hantera. Utan att för den delen gå i klinch med den innovation som präglat internets utveckling sedan dess lida är det samtidigt viktigt att medborgare kan känna sig trygga med de val de antingen gör själva eller blir ombudade av andra att göra.

Cybersäkerhet är idag en strategisk angelägenhet för såväl Sverige som EU och resten av världen. Centrala samhällsfunktioner som energi-, finans- och transportsektor liksom stora delar av offentlig samhällsservice är idag helt beroende av fungerande it- och informationssystem. Flertalet av dessa samhällskritiska system är också globala vilket medför mycket stora ömsesidiga säkerhetsberoenden över gränser.

Attacker mot it-infrastruktur och system och därigenom mot samhällsfunktioner är idag, och kommer i allt större utsträckning vara, del av internationella konflikter. Attacker mot informationssystem utgör också en primär metod för underrättelseinhämtning. Ett flertal länder har byggt upp stor kapacitet för cyberkrigsföring och även infört denna verksamhet i doktrin. Vi har under senare år sett återkommande tecken på hackade val och hur andra stater engagerar sig i nationella nyheter i ett globalt desinformationskrig vars styrka enbart ökar. Informationsrobusthet och strategier mot propaganda måste vara en central del av en modern försvarspolitik, inte minst vad gäller det moderna totalförsvaret, men är också ett ämne som Sverige bör ha en global strategi för.

Mänskliga rättigheter, personlig integritet och informationsfrihet

Enskilda individers tillgång till ett öppet och säkert internet utgör ett av de viktigaste instrumenten för att stärka mänskliga rättigheter, demokrati och utveckling. Den utveckling som internet möjliggör har dock också lett till motreaktioner. Många stater har börjat använda ny teknik i stor skala för övervakning och för att blockera information på internet. Detta innebär allvarliga risker för t.ex. oliktankande och minoriteter som verkar för sina intressen och rättigheter. Det har lett till helt nya utmaningar vad gäller rätten till privatliv och integritetsfrågor. Det innebär också stora faror på lång sikt, allt eftersom traditionella medier – såsom tidningar, tv och radio – i allt snabbare takt övergår till att distribuera information enbart via internet, även i låg- och medelinkomstländerna. Tillkomsten av alternativa normsystem för internet, där mänskliga rättigheter

och rättsstatsprinciper urholkas, skulle få stora konsekvenser i takt med att en allt större andel mänsklig aktivitet äger rum på eller är beroende av internet.

Samtidigt är hot, mobbning och påtryckningar från politiska extremister ett växande problem i stora delar av världen, inte minst hot och trakasserier mot kvinnor och sexuella minoriteter, vilket hotar att leda till självcensur men även till fysiskt våld. Även barns bristande säkerhet på internet är ett växande problem. De ordinarie rättsinstanserna förmår ofta inte agera på ett effektivt vis.

Globalt hållbar utveckling

Den ökade tillgängligheten till mobil teknologi det senaste årtiondet har skapat helt nya möjligheter på utvecklingsområdet. Miljoner fattiga människor har fått tillgång till finansiella tjänster genom utvecklingen av nya betalningskanaler via internet och mobilnäten; tillgången till information och utbildning har ökat dramatiskt; hälsokonsultationer och vård på distans har möjliggjorts i rurala områden; tillgången till offentliga tjänster har förbättrats och miljöinsatser har förbättrats. Denna utveckling har haft avgörande effekt, inte minst på kvinnors möjligheter till företagsamhet, att bryta isolering och möjliggöra självständigt handlande. Internets främsta effekt har dock varit att minska transaktionskostnader, och inte minst de som låser fast människor i fattigdom. Digitala frågor bör därför vara en central aspekt i Sveriges biståndsstrategier.

Global styrning av internet

Formerna för internationell säkerhetssamverkan, internets globala styrning och FN:s roll har utifrån denna bakgrund blivit en allt viktigare fråga, liksom diskussionerna om hur befintliga folkrättsliga instrument ska tillämpas i cyberrymden. De utrikespolitiska relationerna på cyberområdet präglas av motsättningar samtidigt som normbildningen på området är i sin linda. Sverige ska vara en viktig röst för mänskliga rättigheter, demokrati, öppenhet och rättsstatens principer i internets globala styrning. Likaså är främjandet av fred, säkerhet, mänskliga rättigheter och utveckling på internet en viktig del av Sveriges samlade utrikespolitik.

Markus Kallifatides (S)

Anders Ygeman (S)

Annika Strandhäll (S)

Kadir Kasirga (S)

Lawen Redar (S)

Mattias Vepsä (S)

Jytte Guteland (S)

Mirja Räihä (S)

Daniel Vencu Velasquez Castro (S)